

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Az Érsekújvári és Nagyszombati róm. kath. néptanító-egyesületek közlönye.

Megjelenik a szünetek kivételével havonként kétszer egy íven. Előfizetési ár egy évre 2 frt, fél évre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztik és kiadják:

Dr. KOMLÓSSY FERENC és ZELLIGER JÓZSEF.

Az előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a „Népnevelő“ kiadóhivatalához Nagyszombat-ba küldendők.

TARTALOM: Meghívó. — Katholikus néptanítók lapja. Dr. Komlóssy Ferenc. — Pozsonyváros ünnepe. — A gyermekszeretet. Perger Lajos. — A „Népnevelő“ m. t. szerkesztőség. — Pályázat. — Vegyes.

Meghívó.

A nagyszombat-vikáriátusi tanítóegyesület középponti bizottsága f. é. április hó 3-án a helyi kath. tanítóképző épületében gyűlést tart, melyre a bizottsági tagok, érdeklődő tanférfiak s tanügybarátok tisztelettel meghívotnak. A gyűlés reggeli 10 órakor kezdődik. Tárgysorozat: 1. Az előbbi bizottsági ülés jkönyvének felolvasása. 2. Jelentés a megalakult körökről. 3. A pályakérdések határnapjainak kijelölése. 4. A pénztáros jelentése. 6. Az orsz. kath. segélyalap. 7. A nagygyűlés napjának kijelölése. 8. Esetleges indítványok.

Az elnökség.

„Katholikus néptanítók lapja.“

Hát ez micsoda? fogja kérdezni t. olvasóink nagy része... Egyelőre nem egyéb, mint jámbor óhaj, melynek azonban beteljesülnie kell...

A vallás és közokt. minister ur egy újabb és nevezetes intézkedést tett, elrendelvé, hogy az ország segedelmével fenntartott „Néptanítók Lapja“ ezután hetenként kétszer jelenjék meg. Ez mindenesetre oly esemény, melyet kellő figyelemre méltatnunk kell.

Az állam ad ingyen lapot a néptanítóknak és ez bizonyára böles intézkedés, mert ez által szolgálatokat tesz első sorban magának az államnak, miután nevezett lapnak a magyar népoktatásügy fejlesztésére irányzott célja és hatása első sorban

az államra hat vissza. A tanítóknak pedig az válik hasznára, hogy ingyen kapnak lapot, mely gyors és kimerítő tudósításokat fog hozni népnevelési és tanügyi viszonyokról, továbbá a hazai és külföldi eseményekről is. Valóban csak gratulálni tudunk a nagyméltóságának ezen „böles“ intézkedéseért, hogy oly figyelemben részesíti a tanítói kart, és oly atyailag gondoskodik szellemi táplálékukról.

De ha a speiszzetlit közelebbről tekintjük meg és azt „pápista“ gyomrunkkal összehasonlítjuk, úgy találjuk, hogy sok benne a nehezen emészthető tápanyag, és miután az a „repete dosim“ váratlanul jött, egy kis émelygés is vesz rajtunk erőt, jóllehet édes, cukros porral vannak behintve a labdacok.

A kath. néptanítónak oly szellemi táplálék kell, mely minden ízében katolikus. Mert a mily bizonyos, hogy a tápszerek minősége befolyással van a testre, éppoly bizonyos, hogy oly szellem hatja át egész lényünket, a melyet a szellemi tápszerekből, első sorban a lapokból meritünk. Miféle szellemet szivnak és szivhatnak kath. tanítóink azon lapból, melynek, miként olvastuk feladata: „Jelezni a hazai népoktatás ügy terén felmerülő újabb és újabb vívmányokat tekintet nélkül arra, hogy a kormány vagy a felekezetek, vagy a társadalom buzgólkodásának tudhatók-e be azok érdemül“, a mely lap tehát csak ugy vak-tában találja fel olvasóinak a felmerülő viv-

mányokat anélkül, hogy e vívmányok okát, célját kutatná és ezek alapján az érdemet akár a kormánynak vagy felekezetnek, vagy a társadalom buzgólkodásának betudná!

A kath. népnevelés- és oktatásügyi lapnak egészen más a hivatása, rendelkezése. Méltányolni a nevelés- és oktatásügyi körüli vívmányokat, kutatni az igazságot, szembeszállani az álprófétákkal, kifejtetni azt, miszerint csak az egyház által kijelölt uton lehet az igazi tudományosság felé közeledni, a nevelés problémáját csak a Krisztus által felállított nevelési fő-elv segítségével megoldani. Ezek mellőzésével lehet ugyan hirdetések, rendeletek, pályázatok közölni, rőfös értekezéseket írni, hazai és külföldi eseményeket kiillóztatva, és egy kevés „jámbor“ politikával garnirozva a néptanításnak szervirozni, de mindezekből vajmi kevés haszon háramlik a népnevelésre, annál kevesebb pedig a kath. egyházra, a keresztény népnevelés dajkájára.

Midőn ezen mindenestre nagy és legújabb eseményt regisztráltuk, ismételten tolakodik előtérbe azon már többször hangoztatott tervünk: bár a kath. néptanítók is rendelkezének oly kath. irányu lappal, melyhez hetenkint ingyen, vagy nagyon is olcsó áron juthatnának, oly laphoz, melyből nem csak a tanítás terén hasznos ismereteket, hanem a nevelés terén kath. szellemet merithetnének.

A fentlevő kath. tanügyi sajtóra új nyomás nehezedett, hiszen a minister ur legújabb intézkedéséből elég világosan rí ki intenciója, mely nem lehet más, mint concurrentiát csinálni a kath. tanügyi lapoknak. És ez egyszer jól számított. Mi, kik ismerjük a kath. néptanítók szerény anyagi helyzetét, felfogjuk örömeiket, midőn hetenkint kétszer ingyen laphoz jutnak; de mi nem örülhetünk velök ezen rendkívüli kedvezmény folytán, mert igen sokan azon gondolatra jöhetnek, hogy most már nekik más lap nem is kell, mint a nevezett, melyből a tudományok összes tárházát kifogják merithetni. Nagyon is csalódik az, ki eképp gondolkodnék.

A kath. tanítónak első sorban kath.

lapra van szüksége, ha hivatásához híven működni akar.

De hogy igazságosak legyünk, bevalljuk azt is, hogy miután a csekély jövedelem legtöbb tanítónak nem engedi, miszerint több lapot járassanak, jól teszik ha az államtól ajándékozott lapot elfogadják. De ezzel nem szabad megelégedniök. Mi módon lehetne tehát a helyzet jelen állapotán segíteni? Csak is úgy, ha a concurrentiát az állammal paralizáljuk. Ez pedig ismét úgy lesz lehetséges, ha a k. tanítóknek ingyen vagy nagyon is olcsó lapot nyújtunk. De miképen, mi módon?

A nméltóságú püspöki karnak legutóbbi nagylelkű áldozata tiltja, hogy ez egyszer az ő anyagi támogatásukat igénybe vegyünk, erre csak reflektáljunk is, jóllehet — zárjel között — meggyőződésünk és privát véleményünk alapján kimerjük mondani, miszerint azon összegnek, melyet az orsz. kath. segélyalapra szántak, egy kath. lapra való fordítása, rövidebb idő alatt nagyobb szellemi kamatokhoz vezetne, mint azon anyagi haszon, melyet a felajánlott összegből a tanítók árvái nyerni fognak. Szerintünk jelen körülmények között előbbre való a szellem, s csak azután jön az anyagiakról való gondoskodás.

A segélyalap nélkül meglettünk volna még egy két évig valahogy, a nélkül, hogy árváink elvesztek volna, a keresztény felebaráti szeretet talált volna utat módot megmentésükre. De ha tanítóink szellemét nem reformáljuk, ha kath. szellemet beléjük nem csepegtetünk, ha tovább úszni engedjük az árral, mely a kath. hitéletet fenyegeti, csak egy két év és romba dőlezred éves alapunk, vagy ha nem is dől le, mert ezt a kegyes ég engedni nem fogja; de oly csekélyre olvadunk, hogy a mindenható állam új irányának ellentállani képesek nem leszünk.

Midőn tehát a nmlt. püspöki kar anyagi támogatását ujraigénybe venni nem akarjuk, böles tanácsukot e tárgyban sem nélkülözhetjük. De legyen szabad nekünk is e tárgyra vonatkozólag egy egy eszmével fellépniük, illetve egyik másik körülmény-

re utalnunk. Volt idő midőn a „Tanodai Lapokra“ a templom pénztárából lehetett előfizetni, jelenben a rozsnyói püspök ő méltósága hasonló engedményt nyújt egy kath. nevelésügyi lapra vonatkozólag.

A Sz. István társulatnak szintén módjában áll ez ügyben sokat tehetni, ha a többi kath. társulatok, kath. egyletekkel szövetkezve, az ügyet kezébe venné.

A tanító egyesületek pedig hivatvák arra, miszerint emlékiratot nyújtsanak be e tárgyban a nm. püspöki karhoz.

A mi magát a lapot illeti, tekintettel a helyi viszonyokra, különböző megyei rendeletekre és a kath. egyesületek nagy számára, lehetne minden érseki megyének külön lapja; vagy pedig ha a viszonyok megengednék, az összes kath. tanítók számára egy minden tekintetben correct lapot lehetne szerkeszteni, a mit, ha a kath. sajtó irodalom terén működő erők concentráva lennének, vajmi könnyű volna.

Sokat lehetne ez ügyben már is felhozni, de várunk, még eszménk viszhangra talál, különösen a kath. sajtó terén önzetlenül működő collegáinknál, kiknek az eszmét szíves és jóakaratu figyelmébe ajánljuk.

Miután pedig erősen hiszszük, hogy eszménk halva született nem leszen, meg is kereszteltük s adtuk neki a homlokán olvasható címet.

Dr. Komlóssy Ferenc.

Pozsonyváros ünnepe.

Megható ritka ünnepnek volt színhe-lye Pozsony városa mult hó 25-én, a midőn Heiller Károly c. püspök és városi plebános ur, áldozó papságának 50-dik évfordulója lett megünnepelve. Az igaz, Pozsony városaért hozzá mikép kelljen érdemes férfiait illő alkalmakkor kitüntetni, irántuk tisztelete s elismerése adóját megkülönböztetett s előkelő tisztséggel leróvni. De ezen alkalommal emelték a város tisztelgéseit a világ, mondhatni legfelsőbb köreinek befolyásai is, kik mintegy vetekedtek Pozsonyvárosának s első sorban a r. kath. hitközségnek örömét méltó módon tokozni, s az ünnep méltó voltát és jogosultságát nyil-

ván kitüntetni. A pápa ő Szentsége külön áldását s arany érmes képét küldette meg államtitkára által, — oly kitüntetés, melyre az aranymisés áldozó pap bizonyára a legbüszkébb lesz; a király ő Felsége a II. osztályu vaskoronarenddel tüntette ki, a közoktatásügyi miníster elismerés és érdem nyilatkozatával tisztelte meg az ünnepeket, mely érzelmeknek egy magyar főpap volt tolmácsa; ft. Boltizár József püspök, érseki helynök ő méltósága személyes megjelenésével emelte az ünnepély fényét, ezekhez járult a szeretet, ragaszkodás és hála szóban és tetteben nyilvánuló számtalan mozzanata, melyben Pozsony minden világi s egyházi hatósága, felekezet és pártkülömbőség nélkül osztozkodott. S ami a legmeghatóbb volt ezen ünnepen, az azon önkénytelenül, őszintén nyilatkozó elismerés volt, melylyel minden testület és személy önmagától indítatva tett, amit tehetett. Mindenemeglátszott a kölesönös hajlam, mely a jó akaratból származik, jóvá tenni, kiegyenlíteni mindazt, a mi olykor az elvek s érdekek nemes harcában egyenlőtlené, érdekessé vált. Mert a nemesnek szent célokért vívott harca volt az mindenkor, a melyben Heiller alakja annyiszor oly magasan kivált; az ő magasztos hivatásszerű működése akaratlanul idézte elő a lelkek mozgalmát. Természetes, hogy sokszor félreértették, mert nagy eszmékkal s azok foganatosítáival foglalkozott minden időben, nagy eszmék fölfogása és megértése pedig kevés halandónak jutott, vagy legalább is igen-igen későn osztályrészekül; a kiváló észtehetség céljait nem lehet azonnal megérteni, s amit az emberek nem tudnak azonnal megérteni, azt hajlandók félreérteni; de azért el jó az idő, előbb vagy később, midőn belátják a nagyra törekvő szellem céljainak igazságát. Hányan nem érik meg az elismerés nagy lelki örömét? Heiller egyike azon ritka szerencséseknek, kik megérték, a mint ő egyáltaljában minden keserű tapasztalatainak dacára is, melyeket nemes s erős akarata valósulásai harcában tett, igen szerencsés halandónak nevezhető; providentiá-

lis férfi ő, kit a gondviselés olyképen használ teremtő céljainak megvalósulási munkáiban, hogy nem hagyja őt egyuttal megbukni a minden igaz, jó és szépnek kivívásában. a mi által külön célzatosságot követ. Ha valaki az ő törekvéseit csendesen, elfogulatlanul megfigyelte, lehetetlen hogy észre ne vette volna Heiller főintentióit, neveléssel emelni a nép önérzetét, oly neveléssel, mely a vallás útján hasson az értelemre, és szemlélhető példákkal az akaratra.

A nagy többség Pozsonyban érzi s élvezi Heiller ebbeli munkásságának eredményeit, de kevesen gondolnak arra, hogy kinek köszönhetik. A kik pedig az évek hosszu során Pozsonyban törekvéseit támogatták, a kik Heillerben a bennök is szunnyadozó nemes törekvések felébresztőjét, e jó harcban vezérüket ismerték föl, azok amint tudták, hogy kinek lehet oly sok társadalmi eredményt köszönni, úgy tudták őt méltányos elismeréssel kitüntetni is. Heiler bizony soha sem kereste a dicsőséget, az önkénytelenül támadt körüle, ime ismét a szerenese vonása! Heillerrel egész működési ideje alatt együtt kellett élni, hogy őt és működését helyesen, igazságosan, elfogulatlanul meg lehessen ítélni; ezt pedig olyanok, kik csak az utóbbi 10—15 éven át tartózkodtak Pozsonyban nem, vagy legalább alig képesek tenni. Igazi pozsonyi mindig fogja tudni méltányolni Heiller működését, mert szívvel-lélekkel csüggött ő mindig Pozsonyon, szülővárosán, melynek még köznevelési s közoktatási viszonyai össze sem hasonlíthatók azokkal, melyek ezelőtt 30 évvel uralkodtak. Oly ember, a kinek sok barátja és sok ellene van; a kinek talán annyi a barátja, mint a mennyi az ellene, az mindig ritka és kiváló ember, még pedig nyílt s őszinte ember, a ki nem fél az emberektől, nem a közvéleménytől, „qui a le courage de son opinion“, vagyis ki véleményeért bátran vállalja el mindenkor a felelősséget is.

Alig hogy megpittymallott a magyaros idők legelső hajnalpirja 1860—1861-ben, alig hogy biztos lehetett volna a jobb kor

után epedő igaz magyar ember abban, hogy valóban derült napjává válik-e a magyaroknak a reggeli korán: Heiller azonnal fölismerte a hazafias törekvéseknek tettekre szólító időkörményeit, elrendelte még 1860-ban a magyar nyelvnek minden népiskolában, mint kötelezett tantárgynak való tanítását. Azon tanítók mellé, kik abban nem voltak jártasok, magyar nyelvtanítókat állított, kik velük együtt tanítottak az iskolában; a ki pedig ezen gyámkodást restelte, hozzá látott minden erejével, hogy tanuljon magyarul, nem csak grammatikából, hanem gyakorlatból is. Lementek Csallóközbe, a hol a szünidőkben tartózkodtak; visszatérve az iskola magyar tanulóitól is tanultak, mert docendo discimus, segítettek magukon a hogy lehetett, úgy hogy midőn 1868-ban a népoktatási törvény, és csak 1879-ben a magyar nyelv kötelező oktatásáról szóló törvény lépett életbe, Pozsonyban a talaj már régen el volt készítve és most már nincsen távol az idő, hogy azon törv. követelménynek számba-vételével, hogy minden gyermek ugyan anyanyelvén nyerje az oktatást, mégis evvel párhuzamban haladva mindinkább magyarrá lészen a tan nyelv is.

Már a mai állapot is olyan, a milyen még nem volt emberemlékezet óta pozsonyvárosi népiskolákban és biztosan merjük állítani, hogy a főváros nem vitte még többre a magyar szellemben, mint Pozsony, legalább a főváros sem magyarosabb eddig Pozsonynál, bizonyára az a maradi Kipfelhauser méltóbban érdemlí meg a gunyos megrovást, mint a jó akaratu Kraxelhuber. Mig a dolgok felszínén maradó és rögtönös hatást elérni kívánó homines novi, mindig csak az iskola nyelvtani részét zaklatták, addig Heiller s az általa vezérelt párt, már évek előtt mélyebre tekintett a nevelés dolgaiban; az oktatást a neveléssel, — a gyakorlati élet követelményeihez képest — mindig össze kötötte; példa rá az a sok emberbaráti intézet, mely Pozsonyban részint jobbá szerveztetett, részint ujonnan alapított. 30 év óta Pozsonyban mindig fejlesztetett a tanügy, a tanerők mindig szaporítottak és

pedig mindig úgy, amint a közben megváltozott időköriülmények kívánták.

Heiller a nép vallás-erkölcsi nevelését nagyban előmozdító egyházi szónoklatot emelte, régi fényébe állították közreműködő tervei és tanácsai, és állítják folyton vissza a vallásos áhitattal az akaraterőre szemlélhetőleg roppantul ható öreg koronázási székesegyházat.

Sokat irhatnánk azokról, miket Heiller tett, és mi mikben közreműködött, de a hely szűke int, hogy végezzünk. Bevégezzük tehát elmefuttatásunkat a nép vallás-erkölcsi neveléseért szóval, tollal, tettel, példával, buzgó arany misés pap, méltóságos Heiller Károly c. püspök pozsonyvárosi plebános urnak a „Népnevelő“ részéről is ezennel nyilvánított őszinte üdvkivánattal: Hogy az Isten éltesse és tartsa meg őt az ember kor legtávolabbi határáig egészségben, nyugalomban, békességben s az ünnepe alkalmából minden oldalról kiváló és őszinte kifejezést nyert általános engesztelékenység kegyeletteljes állapotában, melyben szeretettel emlékezzék meg mindenkor az igaz érdemet méltán jutalmazó számtalan oldalról jött kitüntetések kútforrásairól! Éljen!

A gyermekszereket,

A néptanítás s az attól elválaszthatatlan népnevelés nemes feladatának sikeres megoldása, a tanítónak nemcsak szellemi tehetségeit veszi teljesen igénybe; de kedélyvilágát is elfoglalja.

A fensőbb tanintézetek tanárai, ha szellemi kincseiket élénk modorú, világos előadással, kívánt adagban hallgatóik elé adják, föladatuknak megfelelnek. A népiskolai tanítónak nem csupán az ismeretek elemeit kell a gyermekekkel megismertetni; hanem azok elméje s szívére egyaránt hatva, a szorgalmas kertész gondoskodásával ápolni kell bennök a nemes hajlamoknak csiréit, irtogatni a rossz indulat kinövéseit. Az öntudatlan növény fattyú hajtásait a kertész szorgalmas utánjárással észreveszi, de a gyermeki szív hajlamai fölé a tudatos cselekvés gyakran leplet borít, a melyet

csak a tanítói szeretet enyhe zephyrje képes fellebbenteni. A jeles értelmi tehetséggel megáldott ember lehet szorgalmas tanító, de jó tanítónak csak az mondható, ki benn a gyermekek iránt szeretet lakik. Ismert dolog, mennyire visszatükröződik a tanító kedélye a gyermekek arcvonásain. A nyájas modorú s bánásmódjában a gyermekek kedélyvilágába egészen leereszkedő tanító növendékeinek arcán ártatlan mosoly lebeg, szemekből értelem beszél; míg az elzárkózott kedélyű, hidegmodorú, szüntelenhiú tervekkel foglalkozó tanító, tanítványainak tekintetén bárgyu félelem okozta idétlen komolyság tanyáz.

A gyermeki szív hajlamait ismerni csak úgy lehet, ha bírjuk annak bizalmát, s ha a gyermek e bizalom által vezetve, önként tárja fel előttünk szívéét. Hamar felismeri a gyermek a leereszkedő nyájaságban őt szerető szívet, felbátorodik s kérdéseinkre adott feleleteivel, vagy önként tett naiv megjegyzéseivel nyilvánítja szívének hajlamait.

Különösen a falusi földmivelő népnek gyermekeit, kik saját sorsosaikon kívül mást ritkán látnak, mással még ritkábban beszélnek, s oda haza a pórnépnek a „kabátos„ ember iránt sajátos bizalmatlansága folytán nem a legszebb jelzőkkel hallják emlegetni a műveltebb embereket, a kibenn így majdnem természetes a tanítótól is az idegenkedés, ezeket nyájas szeretettel megnyerni, a tanítói hasznos működés első, nélkülözhetetlen feltétele.

A polgári életben előkelőbb állásra jutott emberek gyakran állásuk való, vagy képzelt méltósága által elkapatva, gögös lakonikus rövidséggel beszélnek alantásaiikkal, tartózkodók a hasonrangúak iránt, s mindezt tekintélyök iránti féltékenységből tevén; nem arra féltékenyek-e, a mivel nem is bírnak?! Tekintélye csak annak lehet, kinek nemes tulajdonai önmaga iránt, másokban tiszteletet s szeretetet keltenek; de a gög, a dölyf csak megvetésre érdemes, az csak tartózkodást, vagy szolgálai félelmet szülhet. Hasonlóképen a tanító, ki vagy tekintélyére féltékenyen, vagy a fegyelem

téves felfogásából szüntelen merev komolysággal beszél, s hideg bánásmóddal viselkedik tanítványai iránt, az ernyedetlen szigorral tarthat fegyelmet az iskolában; de e fegyelem csak szolgális félelem lesz, a mely bizalmatlanokká teszi a gyermeket tanítója iránt, elzárja előle a gyermeki szív hajlamainak leplezetlen nyilvánítását; s ha azokat nem ismeri, a legpéldásabb szorgalom mellett kivivott eredménye is, csak félsiker lesz.

Ha gyermek-koromra vissza tekintek s lelki szemeim elé állítom volt jó tanítói-mat, ha bár mindenikre hálával emlékszem, még is úgy találom, hogy legkedvesebb szivemben azon derék tanítómnak emléke, legtisztábban maradtak elmémben annak szép szavai, üdvös tanácsai, kit nyájas modoráért a gyermek-világ azon időben társai között legjobban kedvelt, s ki ma is huszonkét év után, ugyanazon rögs pályán, veleszületett nyájasággal működik, s k ma is disze, egy népes város tanító testületének.

Nem pusztá elméletek ezek, miket itt mondok, figyelmes észleleteimmal szerzett szerény tapasztalataim alapján, bátorodom mondani, hogy a néptanító, kinek feladata nemcsakupán az elmét az ismeretek elemeivel megismertetni, hanem a gyermeket nevelni, művelni, szép feladatának csak nyájas, kedélyes modorral fog megfelelni. Kitünő iskolájáról ismert községben, mindennapi dolgok felől, alkalmi kérdést intéztem néhány jó arcu pór ifjuhoz, s azok felelet helyett, jobbra, balra tekintettek, vagy lesütötték szemeiket, mormogtak valamit, de ritkán adtak kielégítő értelmes feleletet. A község egy értelmesebb lakója, e bártolatlan viselet okául azt adá, hogy ez ifjak előtt szokatlan dolog, hogy sorosaikon kívül más is beszéljen velök.

Noha elfogadhatónak találtam ez indokolást, mégis igen sokat veszített előttem e tapasztalat folytán az iskola jelességéről hallott hirnek értéke.

Találkoztam később a tanítóval, kinek előttem többször dicsért tanítói szorgalmát, értelmét, az igazságtalanság méltó

vádja nélkül kétségbe nem is vonhattam; azonban úgy láttam, modora oly hideg, hogy szinte fázik tőle az ember, s az életkorához nem is illő túlkomolyságot, nagyon ellentétesnek találtam a jó tanítóról mondott azon szavakkal: „A gyermekek barátja, ha száz évet él is, fiatalon hal meg.“

Más alkalommal dicsérőleg hallottam említeni, a tanító önérzetes, katonás modorát, láttam utánozni azon hivatalos poziturat, a melyben tanítványaival beszél; s mindezekre szótlán maradtam, de gondolatomban, e tulajdonok hatása eredményeül róttam fel, a község ifjainak említett viseletét

Nem azon tanuságot akarom ezekből meríteni, hogy a tanító hivatásszerűnek tartsa a köznéppel valami nagy barátságot kötni, velök fratenizálni.

Ezt éppen nem! Tudom, hogy ezért a nép értelmesebb része leghamarább megróná. — Hanem azt óhajtom hangsúlyozni, hogy ki a néptanítással vesződik, tegye az iskolán kívül is tanulmánya tárgyává a gyermek kedélyét, s a hol szeret teheti, szoktassa őket értelmes beszédhez, illő viselethez. Ehez azonban nem elég a hivatalos kötetmek chablonszerű pontos teljesítése, ehez a tanítói hivatal magasztosságának élénk tudata és érzete szükséges, ehez kell az irás azon mondatának megszivlelése: „Mindezek fölött szeretettel legyetek, mert ez a tökéletesség kötetelése.“ (Sz. Pál. Tesz. 4. a)

Tapasztalhatja akárki, hogy a gyermek, ha első látásra huzódik tőlünk, ha barátságos arcot mutatunk, hamar megbarátkozik, kérdéseivel ostromol, enyelgő ötleteivel mulattat. A tanító, kinek annyi türelemre van szüksége, nehéz helyzetében gyakran megkönnyebbül tanítványainak bátor, bizalmas ötletein, de ez csak ott lehet hol a tanító nyájasága megnyerte a gyermekek bizalmát.

Ezeket megfontolva, látjuk, mily helyesek Schmied K-nak azon szavai: „A kit szeretet nem lelkesít, az menjen földet turni, legyen pincér,

vagy vállalkozzék más valami jövedelmes üzletre; de isteni munkára, isteni hivatalra, a gyermek nevelésre ne adja fejét; mert nem érthozzá, mert keservebb lenne az neki, mint a cséplés, és mert az iskolában is szeretet helyettesépet tartana kezében.

Ferger Lajos.

A „Népnevelő“ m. t. szerkesztőségének.

A „Léva és vidéke“ r. k. tanítói egyesület f. évi januárhó 31-én tartá évnegyedes választmányi gyűlését a lévai r. k. elemi iskola I. oszt. helyiségében, és pedig a következő rendben:

1) Miután a választmány határozatképes számban gyűlt egybe, Ft. Munkay János, esperes-elnök úr a gyűlést a „Jőjj el kegyosztó Istenünk“ kezdetű ének elmondásával és egy hozzá kapcsolt Úr imájával megnyitván, a legutóbbi közgyűlés lefolyásáról is röviden megemlékezve, az arról szóló jegyzőkönyvre, Ó Eminenciája, kegyelmes főpásztorunktól érkezett választ olvasatá föl, melynek szövege a következő:

Nagyontisztelendő Alesperes-Plebános és kerületi Tanfelügyelő Ur!

„A Léva és vidéke“, róm. kath. tanítói egyesületnek f. évi novemberhó 15. tartott közgyűlésének, Nőtisztelendőség ugyanazon hó 30. 549. sz. a. kelt jelentésével felterjesztett jegyzőkönyvére s annak a népkönyvtárakra vonatkozó pontjára nézve megjegyzem: miszerint mind ama könyvek és lapok távol tartandók a néptől, melyek a vallási közönynek s az államellenes eszméknek terjesztői; mindkettő ugyanis képes megfosztani a népet legnagyobb kincsétől, vallásától s hazája iránti szeretetét, ragaszkodásától, s kitépni szívéből ama nyugalmat, melyre nehéz foglalkozásaiban oly nagy szüksége van. — Az ifju együletben zálogát látom ez iránybani üdvös működésének, a nép vallásos és hazafiúi nevelésének, a miért is a jegyzőkönyvet örvendetes tudomásul vévén, az együletre és annak buzgó tagjaira főpásztori áldásomat adom.

Kelt Budapesten 1883. december hó 10. János s. k. bibornok-érsek.

Ó Eminenciája ezen kegy. válasza a jegyzőkönyvbe szóról szóra igtattatni elrendeltetvén, folytatólag felolvastattak: Mélt. és Ft. Szabó József felszentelt püspök, esztergomi érseki helynök urnak kegyelmes átirata; nem különben Ngos és ft. Meszlényi Gyula és Juriga János kanonok uraknak az egyület tiszteletbeli tagjaiul való megválasztásukat illető kegyes válaszai, melyekben az egyület örvendetes tudomására hozzák, hogy megválasztásukat szívesen fogadják. A választmány nevében a ft. elnök ur köszönetet mond a mélyen tisztelt Uraknak, részben

anyagilag, részben pedig szellemileg nyújtott pártolásukért. Hasonlóképp hálás kegyelettel megemlékezünk ft. és tudós Répássy János, egri tanítóképző intézeti tanár urról, aki az együleti elnök urhoz intézett gyönyörű szép levelében mindnyájunkat buzdítani kegyeskedett.

2) Ft. elnök ur ezután a fent idézett primási kegyelmes válaszból kifolyólag szerkesztett, határos bevezető beszéddel tér át a kitűzött tárgyakra. — Feszült figyelem közt hallgatott, ékes beszédében különösen tárgyalván a szabadsajtó veszélyes voltát; kézzelfoghatólag bizonyítja be azt, a jelen s a közel és távol mult idők történelméből vett példákkal. — Felhívá ebből kifolyólag az egyesület tagjait, hogy az iskolai és népkönyvtárak szervezése alkalmával az iratok megválasztásában körültekintők legyenek. Mihez tartásul bemutatja azon többnyire ponyvairodalmi könyvek címét, melyek erkölcsrontó tartalmuknál fogva, nemcsak hogy babonások, de egyenesen vallástalanságra és ebből kifolyólag a haza iránt közönyösségre, rakoncátlanságra s egyéb kihágásokra terelik az olvasót.

A szabadszellemű irodalmi termékek kártékonyosságát elismerték minden századok s be is vallották, hogy a lázadások majd kizárólag a hitetlen s rakoncátlan magaviselet által támasztanak, a szabadsajtó mindenkor a rendtelenségnek és a pártoságnak eszköze s lényege szerint az is szokott lenni. A hitetlen emberek állandó makacs tevékenység és erőködések által az engedelmisség és alávetettség kötelekeit felbontani, az uralkodás erejének hatalmát megsemmisíteni, lealázni, a népek véleményében lealacsonyítani, mindenhol zavart létrehozni, iparkodnak. — A hitetlen emberek azon vannak, hogy nem az észszel megegyező szabadságot, hanem kényelmes féktelenséget állítsanak föl; nem abban, hogy politikai kérdések felett szabad és hasznos vitatkozásokba ereszkedjenek, hanem hogy ezen kérdéseket álfénybe helyezték és hibás elmékedések által fejték meg. —

3. Ezen közhelyesséssel fogadott beszéd után ft. elnök ur felszólítá a választmányt a közgyűlés elé bemutatandó és kidolgozandó ítéletek indítványozása iránt. — A felszólítás alapján Kucséra Imre, vál. tag. — tekintve a dohányszásnak mindinkább fenyegető elharapódzását; tekintve, hogy már nyolc éves gyermekek is egészen nyiltan engedik át magukat a testet és lelket egyaránt ölő élvezetnek, sőt az öregebbek nem átalják olykor-olykor még meg is kínálni ezeket; indítványozza egy oly felolvasandó értekezés megírását, mely foglalkoznék első sorban a dohányszás mint növénynek természetrajzával, annak fejlődése, és terjeszkedési történelmével, mely ismertetné a dohányszás vegyi és levezetőleg orvosi szempontból, mely feltüntetné annak hatását különösen a 8—18 éves korszakra nézve s végül kísérelné meg kijelölni az irányt, a melyen a tanítónak haladnia kell, hogy annak romboló tovaterjedését ellensúlyozhassa.

Az indítvány időszerűnek találtván, köztet-

széssel elfogadtatik s határozatba megy ezen kérdésnek első helyen való kitűzése.

Második tételt maga a ft. elnök ur tűzte ki: „Mily fokozatos menetet kell a szemléleti oktatásnál követni?”

Harmadik tétel: „Mikép ébresztetik föl a tanonc figyelme maga a tanítás által, és miért szükséges az összes tanítványok figyelmét folytonosan ébren tartani, különösen a sikeres tanítás és fegyelem érdekében?”

Negyedik: „Mikép kell az imádságot végezni az iskolában?”

Ezen tételek elméletileg előadhatóknak egyhangulag elfogadtatván, ajánlatba tétetik egy négy tagból álló bíráló, illetve megválogató bizottság kiküldése, melynek feladata a munkák közül csak a jelesebbeket kijelölni, a közgyűlés elé való terjesztés végett; mi elfogadtatván: Ivicsics Pál, Jaross Ferenc, Kucséra Jmre és Regó Ferenc elnökileg jelöltettek ki e célra olyformán, hogy a határidőre a hozzá beküldött munkákat ugyancsak a ft. elnök ur a fentnevezett bírálók közt ossza el.

(Vége következik.)

Pályázatok.

— Nagyfödemesi segédtanítói állomás f. év április 1-én elfoglalandó. Évi fizetés 300 (háromszáz) frt o. é., szabad lakás és fűtés. Folyamodványok f. hó márc. 30 ig Nagyfödemesen az isk. széki elnökségnél nyújtandók be. Ferenczy József, tan. aresp. plb.

— Alólírott egy róm. kath. segédtanítót keres, ki a tanításban tökéletes s a kántorságban meglehetősen jártassággal bír. Fizetése havonként 8 frt és teljes ellátás. Tetemes mellékjövedelemre is számíthat. Az állomás azonnal elfoglalható. Az ajánlkozók levél útján értekezhetnek Fülöpp Ede, cseklézi kántortanítóval Pozsony megyében.

Vegyes.

— A kisdedháza k tárgyában hozott minapi vezércikkünket a 121 éves „Pressburger Zeitung” is f. évi 46-ik számában nagyon méltatta és németben hozta vezércikkben, kiemelve az abban érintett nevelési elvek s a socialis viszonyokra hivatkozó helyek fontosságát és további megbeszélésre hívta föl a neveléssel s oktatással foglalkozó köröket. Ezen kérdés — ugymond, sokkal komolyabb, sürgősebb és fontosabb, mint legtöbb napi kérdésünk; amint halljuk, a kir. tanfelügyelőség is magáévá tette a gyermekmenhelyek fölállítására vonatkozó kifejtett iránypontokat és kívánja az eljárásságoktól, hogy a cikk a legközelebb tartandó képviselői gyűlések egyikében fölolvastassék, s az eredményről hozzá jelentés tétessék. A szerény kis „Népnevelő” valóban majdnem büszkévé is válhatnék mindezen figyelem folytán, ha elvének nem tartaná, csendesen örvendeni

a nevelésügyének tett szolgálatáért; legalább látja, hogy jó akaratát ezuttal nem értette félre senki s azt ellenségei is beismerik az által, hogy jelenleg elhallgattak. — Segitse az Isten továbbra is nemes feladata megoldásában!

— A szeretet találékony. Ft. Hermán József, várkonyi plebános úr, a helybeli iskola javára mulatságot rendezett 50 krnyi belépti díjjal. A tiszta jövedelem 175 frt, a mulatság pedig igen szépen sikerült. Urak és a nép emberei oly szépen megfértek egymás mellett, hogy öröm volt őket nézni. A derék plebános úr pedig megelégedéssel tekinthetett művére, mely az iskolának anyagi hasznot, neki pedig az iskola ügy terén érdemeket szerzett. Éljen!

— Ezennel kijelentjük, miszerint lapunk 3. számában a cerovai iskolára vonatkozó cikk nem a jelenleg ott alkalmazásban levő tanító úrra, hanem elődjére vonatkozik, a ki ott az iskola elállamosítása után közvetlenül mint tanító működött.

— Valahányszor lapunk olvasói rólunk megemlékeztek, mindannyiszor kiemelték, miszerint a Népinevelőben sajtó hibára akadni alig lehet. Sajnálattal kell tehát megemlékeznünk, hogy a Népinevelő utóbbi számában több sajtó hiba maradt javítatlanul. Magunk igazolására felhozzuk, miszerint az utóbbi számnak revisiója a szedő hibájából kezünkbe nem került, és így a hibákat ki nem javíthattuk. A szerk.

— Kinevezés. — A vallás és közoktatásügyi magy. kir. minister kinevezte Ivánfi Béla somorjai polgári iskolai rendes tanítót az ugyanottani iskolához igazgatóvá, elődjét Szabó Ferencot igazgatót pedig rendelkezési állapotba helyezte.

— Az iskolábajárás kéthetenkinti ellenőrzését a folyó tanév második felében újra figyelmébe ajánlotta a kir. tanfelügyelőség a községi elüljáróságoknak, bekívánván a tanév első felében előfordult iskolamulasztások megfenyítési eseteit számszerint, és hogy iskolamulasztási büntetéspénzek fejében, mily összeg becsátassék az iskolák pénztárainak javára. Figyelmeztetjük erre a t. c. iskolaszékeket és a tanító urakat. Az iskolázás általában javulásnak örvend, ámbátor vannak itt-ott még néhány rendetlen községek, hol az nehezen tud lábra vergődni, így hallottuk pl. hogy egy községben iskola farsangon át nem tartatott; annál is inkább sajnáljuk pedig ezen esetet, mivel ez kath. iskolával esett meg. Nem akarjuk ezuttal megnevezni, de figyelemmel kísérjük; általában mondhatjuk, hogy a hol a plebánosok maguk is tanfériak s az iskoláért lelkesülnek, ott szépen folyik az iskolázás; hála Istennek, van elég ily plebánosunk, adja Isten legyen még több; mert kath. iskoláinkkal nem szabad háramaradnunk, hanem minden tekintetben előre haladnunk. Előre hát!